

Češi v Chorvatsku – základní info

Češi na toto území v několika vlnách přichází od poloviny 19. stol. Dnes počet Čechů v Chorvatsku činí zhruba 9 500 lidí. Jejich střediskem je právě město Daruvar, kolem kterého se nachází spousta českých vesnic. Český jazyk a kultura se tam udržují dodnes. Avšak majoritní jazyk, tedy chorvatština, na češtinu chorvatských Čechů působí každým rokem více a více. I když se tomu různými způsoby snažíme zabránit, je to přirozený vývoj, který nezastavíme. Můžeme jej akorát zpomalit.

Na tomto se z velké části podílejí české školy. V Daruvaru máme českou mateřskou školu Ferda Mravenec, základní školu J. A. Komenského a české oddělení Gymnázia Daruvar. A právě tyto školy v rámci exkurze navštívíme. Nejdříve bych vám řekla pár informací ohledně organizace českých škol v Chorvatsku, hlavně tedy v Daruvaru. Pak se zmíním o jevech, které lze spatřit v mluvě a chování mladší generace.

Česká mateřská škola Ferda Mravenec

Jesle + 5 dalších skupin (poslední skupina je předškolní – šestileté děti)

Zde strávíme jeden den dopoledne, rozdělíme vás do skupin a každá skupina půjde do jedné třídy. Nutné je vymyslet si hodinový program, kterými děti pobavíme a v kterém budou hlavně užívat / poslouchat češtinu. Lze využít nějaké táborové hry, divadelní scénky, čtení pohádek (seznámit je se současnou LPDM¹, např. Lichožrouti) apod.

Základní škola J. A. Komenského (od 1922)(výuka podle modelu A):

1. stupeň: dvě první třídy, jedna druhá, třetí, čtvrtá
 - a. Lipovec: 2 oddělení
 - b. Střežany, Dolany, Horní Daruvar (jedno oddělení)
2. stupeň: dvě páté a šesté třídy, sedmá, osmá

Gymnázium:

- (ještě není známo, jestli bude dostatek žáků na samostatnou českou třídu v prvním ročníku)
- 2. třída: 4 žákyně integrované do chorvatské třídy (model B)
- 3. třída: samostatná česká třída (model C!)
- 4. třída: samostatná česká třída (model B)

Model A: všechny předměty by měli být vyučovány v češtině (kromě chorvatského jazyka). Z vlastní zkušenosti vím, že tomu tak úplně není. Většina učitelů stejně učí v chorvatštině, protože jim je bližší (vystudovali obor na chorvatských fakultách). Dříve jsme měli jenom

¹ Literatura pro děti a mládež

chorvatské učebnice k daným předmětům, ale teď je to lepší, některé učebnice byly přeloženy do češtiny a výuka probíhá podle nich.

Model B: v češtině jsou vyučovány pouze některé předměty (např. historie, zeměpis, český jazyk samozřejmě). Opět z vlastní zkušenosti vím, že tomu tak úplně není a v některých hodinách převažuje spíše chorvatština.

Model C: čeština se učí jako cizí jazyk

V těchto školách strávíme 2 dny. Opět budete rozděleny do skupin (dvojice / trojice) a vezmete si na starost výuku češtiny. Ještě nevíme přesně, kolik hodin to bude, ale minimálně 2 školní hodiny v každé třídě (rozdělení do jednotlivých tříd proběhne na schůzce v září). Nebude to klasická výuka češtiny. Je na vás, abyste jim češtinu přiblížili, udělali ji zajímavou (ještě se o tom zmíním níže).

Problém mladší generace: Pro většinu z nich čeština začíná být jazykem, kterým mluví akorát staří lidé. V Daruvaru a jeho okolí působí spousta českých besed a různých souborů, které udržují českou kulturu a jazyk. Pro mladé to už ale není zajímavé, je to něco, do čeho je od malička „nutí“ a čeština už pro ně není atraktivní. Ve městě je tento jev vidět daleko více než na vesnicích, kde se čeština udržuje ve větší míře.

Když přijdete do české základní školy v Daruvaru, uslyšíte, že se děti mezi sebou baví spíše chorvatsky. Pro většinu z nich je jednodušší dorozumívat se v chorvatštině a přizpůsobovat se většině (i žáci z vesnice, kteří od 5. třídy chodí do školy v Daruvaru, se časem přizpůsobí a mluví spíše chorvatsky).

Naším úkolem bude ukázat jim, že čeština není jenom jazyk „starých lidí“. Potřebují vědět, že v ČR existuje spousta jiných věcí než je folklor. Že existují i zajímavé současné kapely, zajímavé filmy apod. Nebude to o tom, že přijdeme na hodinu českého jazyka a budeme je učit vzory. Je potřeba je zaujmout, ukázat jim něco, kvůli čemu se v nich probudí zájem o češtinu a třeba se jí budou věnovat více i ve volných chvílích (např. ukázala jsem sestřence na youtube blbě kecy a ona je nakonec shlédla všechny – sice je to blbůstka, ale jí se to líbilo a také si díky tomu rozšířila slovní zásobu). Žáci nebudou moc spolupracovat, na to upozornuji předem. Hlavně vyšší třídy. Někteří se budou bát mluvit, protože ví, že nemluví správně česky. Jiní budou rušit výuku. Všechno jako v běžné škole. Ale budete pro ně velice zajímaví – něco takového ještě na škole nebylo. Měli byste tam jít s tím, že musíte „cizincům“ přiblížit češtinu a říct jim, proč se jí učit. Zároveň ale nesmíme zapomenout, že jsou to Češi, a i když je ta jejich čeština jiná, tak to je většinou jediná forma českého jazyka, s kterou jsou v kontaktu. V dnešní době technologií jim lze ukázat, kde mají možnost poslouchat současnou češtinu hlavně z vlastního zájmu.

Samozřejmě náplň hodiny se bude muset přizpůsobit věku žáků. To už bude na každé skupině, aby si ji vymyslela. My máme představu o tom, co bychom v které třídě měli předvést, ale tu konkrétní náplň hodiny bude muset vymyslet každá skupina zvlášť v září/říjnu.